

Pestprotocol

"Pesten voorkomen, herkennen en aanpakken"

Een protocol voor leerkrachten, leerlingen en ouders

Vastgesteld op: 1 juni 2025

Inhoudsopgave;

Uitleg over het belang van een anti-pestprotocol.....	2
Definitie van pesten.	2
De Rollen in Pesten	2
Preventieve aanpak.....	3
Aanpak van pesten op school	5
Informatie voor ouders bij pesten	7
<i>Bijlage 1; stroomschema voor de leerkracht.....</i>	<i>9</i>
<i>Bijlage 2; stroomschema bij escalatie.....</i>	<i>10</i>
<i>Bijlage 3; stroomschema voor het kind.....</i>	<i>11</i>
<i>Bijlage 4; stroomschema voor de ouders</i>	<i>12</i>
<i>Bijlage 5:.....</i>	<i>13</i>
<i>Achtergrondinformatie: Gesprek met de gepeste leerling</i>	<i>13</i>
<i>Bijlage 6:.....</i>	<i>14</i>
<i>Mogelijke vragen die gesteld kunnen worden tijdens het gesprek met de gepeste leerling</i>	<i>14</i>
<i>Bijlage 7: Achtergrondinformatie en mogelijke vragen: Gesprek met de pester.....</i>	<i>15</i>
<i>Bijlage 8: Achtergrondinformatie voor het gesprek tussen leerkracht en ouders van de pester of de gepeste.</i>	<i>17</i>
<i>Bijlage 9.....</i>	<i>19</i>
<i>GESPREKSFORMULIER MET GEMAAKTE AFSPRAKEN BIJ PESTINCIDENT</i>	<i>19</i>

Uitleg over het belang van een (anti-)pestprotocol

In dit document staat beschreven hoe Kindcentrum Octopus pesten **voorkomt, signaleert en aanpakt**.

Het gaat daarbij niet alleen om het bestrijden van pestgedrag, maar juist ook om het begeleiden van leerlingen, het creëren van een veilige sfeer en het samenwerken met ouders, kinderen en collega's.

Daarom spreken we in dit document bewust van een **pestprotocol**, en niet van een *anti-pestprotocol*.

Een pestprotocol is niet alleen een document, maar een belangrijk instrument voor het bevorderen van respect, veiligheid en welzijn. Het biedt structuur voor het herkennen, aanpakken en voorkomen van pestgedrag, wat uiteindelijk bijdraagt aan een meer positieve en ondersteunende omgeving voor iedereen. Het is essentieel dat iedereen dit protocol actief implementeert en naleeft, zodat iedereen zich gehoord, gerespecteerd en veilig voelt op kindcentrum Octopus.

Definitie van pesten.

Pesten is een herhaald, opzettelijk gedrag waarbij iemand op een fysieke, verbale of psychologische manier wordt gekwetst, geïntimideerd of buitengesloten. Dit gedrag wordt vaak uitgevoerd door één of meerdere personen en kan leiden tot ernstige gevolgen voor het slachtoffer. Het onderscheid tussen pesten en 'gewoon een keer ruzie maken' of 'zich onhandig gedragen' ligt in de herhaling, machtsverhouding, intentie en hoe het voor het slachtoffer voelt.

Kenmerk	Plagen	Pesten
Herhaling	Eenmalig of af en toe	Herhaaldelijk, vaak langdurig
Machtsverhouding	Gelijkwaardig (vrienden, leeftijdsgenoten)	Ongelijk: pestkop is sterker / dominanter
Intentie	Niet bedoeld om te kwetsen	Bedoeld om te kwetsen, te vernederen
Reactie slachtoffer	Beide lachen meestal, wederzijds	Het slachtoffer voelt zich verdrietig, angstig of machteloos
Stoppen	Stoppen als iemand het niet leuk vindt	Gaat juist door, ook als de ander huult of wegloopt
Omstanders	Kijken mee, vaak neutraal of lachend	Kunnen aanmoedigen, meedoen of niks doen uit angst

Pesten kan verschillende vormen aannemen:

- **Fysiek pesten:** Duwen, slaan, schoppen, spullen stelen/afpakken/stuk maken etc.
- **Verbale agressie:** Schelden, beledigen, roddelen, scheldnamen geven.
- **Sociaal pesten:** Iemand buitensluiten, roddelen, sociale isolatie veroorzaken.
- **Online pesten (cyberpesten):** Beledigingen, dreigementen of ongepaste berichten via sociale media, apps, of andere online platformen.

Onze visie op pesten – Kindcentrum Octopus

Op Kindcentrum Octopus geloven we dat iedereen het recht heeft zich veilig, geaccepteerd en gezien te voelen. Kinderen ontwikkelen zich pas optimaal als ze zichzelf kunnen zijn en met plezier naar school komen. Pesten staat haaks op deze kernwaarden.

Wat verstaan wij onder pesten?

Pesten is geen 'gewone ruzie' of plagen. Het is een bewuste, herhaaldelijke vorm van negatief gedrag waarbij één of meerdere kinderen gericht een ander kind buitensluiten, kleineren of pijn doen – verbaal, fysiek of online. Daarbij is vaak sprake van machtsongelijkheid.

Preventie is doorlopend

Wij werken het hele schooljaar door aan een sociaal veilige groep:

- Vanaf de eerste schoolweken zetten we in op positieve groepsvorming (bv. de Gouden Weken).
- We bouwen aan een klas waarin respect, empathie en vertrouwen centraal staan.
- Sociale veiligheid komt structureel terug in kringgesprekken, lessen sociaal-emotionele ontwikkeling, gezamenlijke afspraken en groepsactiviteiten.

We grijpen niet pas in als het fout gaat, maar bouwen elke dag aan een cultuur waarin pesten geen kans krijgt.

De Rollen in Pesten

Pesten is een groepsprobleem

Wij zien pesten niet alleen als een conflict tussen dader en slachtoffer, maar als een groepsproces. Omstanders (actief of passief) spelen een belangrijke rol. Daarom richten we ons in onze aanpak op de hele groep: we leren kinderen omstander-gedrag om te buigen naar steunend gedrag.

Bij pesten zijn er meestal verschillende rollen betrokken, niet alleen de dader en het slachtoffer. De dynamiek is complex, en het is belangrijk om te begrijpen welke rollen er kunnen bestaan in een pestgedrag. Hier zijn de belangrijkste rollen die vaak voorkomen:

1. Slachtoffer

Het slachtoffer is degene die herhaaldelijk wordt gekwetst, buitengesloten of vernederd. Slachtoffers voelen zich vaak machteloos, angstig of verdrietig en durven soms geen hulp te vragen uit schaamte of angst voor wraak. Hun welbevinden is ernstig aangetast en ze kunnen sociaal geïsoleerd raken.

Wat heeft het slachtoffer nodig? Veiligheid, steun, serieus genomen worden, en versterking van eigen kracht en weerbaarheid.

2. Pester

De pester is degene die doelgericht en herhaaldelijk anderen kwetst, uitsluit of kleineert. Dit gebeurt vaak vanuit een behoefte aan macht, aandacht of controle. Pesters kiezen vaak iemand uit die kwetsbaar is of niet weerbaar genoeg.

Wat heeft de pester nodig? Duidelijke grenzen, begeleiding bij het ontwikkelen van empathie, en ondersteuning in positief gedrag aanleren.

3. Meeloper

De meeloper kiest ervoor om actief mee te doen met de pester, zonder dat hij of zij de aanstichter is. Vaak gebeurt dit om zelf niet het volgende slachtoffer te worden, of om erbij te horen.

Wat heeft de meeloper nodig? Inzicht in eigen gedrag, een veilige groeps cultuur waarin niet meedoen oké is, en stimulans om verantwoordelijkheid te nemen.

4. Aanmoediger

De aanmoediger staat aan de zijlijn, maar moedigt de pester aan door te lachen, aan te sporen of het gedrag goed te keuren. Dit bevestigt het gedrag van de pester en maakt de situatie erger.

Wat heeft de aanmoediger nodig? Bewustwording van het effect van hun gedrag, en het aanleren van positief omstander-gedrag.

5. Buitenstaander

De buitenstaander ziet wat er gebeurt, maar grijpt niet in. Vaak uit angst, onzekerheid of het gevoel dat het 'hun zaak niet is'. Toch beïnvloedt hun stilzwijgen de situatie: niets doen is indirect toestaan.

Wat heeft de buitenstaander nodig? Vertrouwen dat ingrijpen helpt, vaardigheden om op een veilige manier iets te doen, en steun van volwassenen.

6. Helper

De helper komt op voor het slachtoffer, steunt hem of haar en probeert de situatie positief te beïnvloeden. Dit kan door het slachtoffer te troosten, de pester aan te spreken of een volwassene in te schakelen.

Wat heeft de helper nodig? Waardering, steun van volwassenen, en aanmoediging om dit gedrag vol te houden en ook anderen te inspireren.

7. Omstander

De omstander is een overkoepelende term voor iedereen die het pestgedrag ziet of er weet van heeft. Omstanders hebben **keuzevrijheid**: meedoen, niets doen of ingrijpen. Ze zijn essentieel in het stoppen van pesten.

Wat hebben omstanders nodig? Inzicht in hun invloed, taal en middelen om in actie te komen, en bevestiging dat opkomen voor een ander juist en moedig is.

Het Belang van Begrip van Deze Rollen

Het is belangrijk om de verschillende rollen te begrijpen om effectief tegen pesten op te treden. Een strategie die alleen gericht is op de dader of het slachtoffer kan onvoldoende zijn. Iedereen in de situatie heeft invloed en kan bijdragen aan het stoppen van pesten, of het nu is door het ondersteunen van het slachtoffer, het ingrijpen als getuige, of het bieden van begeleiding aan de dader om het gedrag te veranderen.

Het stimuleren van bewustwording en verantwoordelijkheid binnen de school of werkplek is een belangrijke stap in het creëren van een veilige en respectvolle omgeving. Het betrekken van leerlingen, medewerkers en ouders bij het proces kan de effectiviteit van anti-pestmaatregelen aanzienlijk vergroten.

Preventieve aanpak

Een preventieve aanpak van pesten is essentieel om een veilige en respectvolle omgeving te creëren waarin iedereen zich gezien en gewaardeerd voelt. Er zijn verschillende methoden en programma's die ingezet kunnen worden om pestgedrag te voorkomen en groepsdynamieken te versterken. Hieronder bespreek ik de genoemde aanpakken en hoe ze bijdragen aan een preventieve cultuur rondom pesten.

1. Kwink Methode (Sociaal Emotioneel Leren - SEL)

De **Kwink Methode** is een methodiek die specifiek gericht is op sociaal-emotioneel leren (SEL) in het onderwijs. Deze methode biedt een gestructureerde aanpak voor het ontwikkelen van sociale en emotionele vaardigheden bij leerlingen. Door deze vaardigheden

kunnen kinderen leren hoe ze goed met elkaar omgaan, conflicten oplossen, empathie ontwikkelen en omgaan met hun eigen emoties.

Kenmerken van de Kwink Methode:

- **Aandacht voor groepsdynamiek:** De methode helpt leerlingen zich bewust te worden van hun gedrag in de groep en de gevolgen daarvan voor anderen.
- **Proactieve benadering:** In plaats van alleen in te grijpen als er al pestgedrag is, richt Kwink zich op het versterken van positieve omgangsvormen en de groepsband.
- **Lesprogramma's en materialen:** Kwink biedt lesmaterialen, activiteiten en gesprekken die gericht zijn op thema's als vriendschap, pesten, conflictbeheersing en zelfreflectie.
- **Jaarlijkse thema's/SEL competenties:**
 - Zelfbewustzijn* – Herkennen van eigen gevoelens, gedachten en talenten.
 - Zelfmanagement* – Omgaan met emoties en gedrag, doelen stellen en volhouden.
 - Sociaal bewustzijn* – Inleven in anderen en respect tonen voor verschillen.
 - Relatievaardigheden* – Positief contact maken, samenwerken en conflicten oplossen.
 - Verantwoordelijke besluitvorming* – Doordachte keuzes maken en gevolgen overzien.

2. Gouden en Zilveren Weken: Groepsvorming en Groepsafspraken

De **Gouden, Zilveren en Bronzen Weken** zijn periodes in het schooljaar waarin intensief wordt gewerkt aan groepsvorming, het creëren van een veilige sfeer, en het maken van afspraken over hoe de groep met elkaar omgaat.

- **Gouden Week:** Dit is vaak de eerste week van het schooljaar en richt zich op het leggen van de basis voor een hechte en positieve groepsdynamiek. Gedurende deze week worden groepsactiviteiten georganiseerd die bijdragen aan kennismaking, vertrouwen en samenwerking. Het is ook het moment waarop groepsafspraken worden gemaakt, bijvoorbeeld over respectvol gedrag, omgaan met conflicten en het melden van pestgedrag.
- **Zilveren Week:** Dit volgt vaak halverwege het schooljaar en is een moment om de groepsdynamiek opnieuw te evalueren en de gemaakte afspraken te herzien. De Zilveren Week biedt de gelegenheid om eventuele problemen die zich hebben voorgedaan in de groep aan te pakken en te versterken wat goed gaat.

Deze weken helpen om vroegtijdig in het schooljaar te werken aan een positieve groeps sfeer en een cultuur van respect, wat voorkomt dat pestgedrag zich in de groep kan ontwikkelen.

3. Rots en Water Lessen

Rots en Water is een programma gericht op de ontwikkeling van weerbaarheid en het versterken van sociale vaardigheden. Het richt zich niet alleen op de emotionele en sociale intelligentie van kinderen, maar ook op het versterken van hun fysieke en mentale weerbaarheid. Het doel is om leerlingen zelfverzekerder te maken, conflicten op een rustige manier op te lossen en op te komen voor zichzelf en anderen.

Kenmerken van de Rots en Water Methode:

- **Rots:** Staat voor kracht, assertiviteit, grenzen stellen en zelfvertrouwen uitstralen.
- **Water:** Staat voor flexibiliteit, omgaan met emoties, empathie en het vermogen om samen te werken.

Leerlingen leren in praktische oefeningen hoe ze stevig in hun schoenen kunnen staan (rots) zonder agressief te worden, en hoe ze tegelijkertijd empathie kunnen tonen en flexibel kunnen reageren (water). Dit draagt bij aan het voorkomen van pestgedrag doordat kinderen zich weerbaarder voelen en beter kunnen omgaan met conflicten en groepsdruk.

4. Themadagen en Projectweken rondom Verschillen

Het organiseren van **themapdagen** of **projectweken** rondom maatschappelijke thema's is een effectieve manier om bewustwording te creëren over verschillen en om diversiteit, respect en inclusie te bevorderen. Door leerlingen actief te betrekken bij deze onderwerpen kunnen ze leren om respectvol om te gaan met mensen die anders zijn, wat voorkomt dat pesten over verschillen ontstaat.

Voorbeelden van themadagen en projectweken:

- **Paarse Vrijdag:** Deze dag is bedoeld om solidariteit te tonen met de LHBTQA+ gemeenschap. Het draagt bij aan het creëren van een inclusieve omgeving waar iedereen zich geaccepteerd voelt, ongeacht seksuele geaardheid of genderidentiteit. Het bespreekbaar maken van diversiteit en inclusie verkleint de kans op pesten op basis van seksuele voorkeur of gender.
- **Week Tegen Pesten:** Deze week wordt vaak georganiseerd om pestgedrag bespreekbaar te maken en om leerlingen bewust te maken van de impact van pesten. Activiteiten kunnen variëren van gastsprekers tot rolspel, van anti-pest campagnes tot gezamenlijke acties om respect en vriendschap te bevorderen.
- **Lentekriebels:** Dit is een project rondom seksuele voorlichting, gericht op het bespreken van relaties, respect en grenzen. Het zorgt ervoor dat kinderen zich bewust worden van gezonde relaties en hoe ze respectvol met elkaar om moeten gaan, wat kan bijdragen aan het voorkomen van pestgedrag dat te maken heeft met onangepaste grenzen of seksuele intimidatie.

Hoe zet de school **het sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem** in bij de aanpak van pesten?

De school gebruikt verschillende signaleringsinstrumenten om pestgedrag tijdig te signaleren en aan te pakken:

- **KIJK!** (groepen 1-2): In de onderbouw gebruiken we het observatie-instrument KIJK! om de sociaal-emotionele ontwikkeling van jonge leerlingen te volgen. Dit helpt bij het vroegtijdig signaleren van afwijkend of zorgwekkend gedrag binnen de groep.
- **SCOL** vragenlijsten (vanaf gr. 3-8 voor leerkrachten en vanaf groep 6 ook voor leerlingen): Deze vragenlijsten geven inzicht in het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen. Zowel leerlingen als leerkrachten vullen de vragenlijst jaarlijks in.
- **Stoeltjesdans:** Een erkende online monitor die de sociale dynamiek in de klas zichtbaar maakt. Leerlingen van groep 4 t/m 8 (in de toekomst ook voor ovullen een vragenlijst in; de school ontvangt vervolgens een rapport over o.a. sociale status, gedrag, welbevinden en veiligheid. Ook helpt de tool bij het maken van een evenwichtige klasindeling.
- **Observaties door leerkrachten en ouders:** Leerkrachten en ouders spelen een belangrijke rol in het signaleren van pestgedrag. Hiervoor zijn stroomschema's beschikbaar die hen begeleiden bij het herkennen en adequaat reageren op signalen.

Aanpak van pesten op school

Welke stappen worden er gezet als er gepest wordt?

Pesten wordt op onze school serieus genomen en direct aangepakt. Zodra er signalen binnenkomen van ouders, leerlingen of leerkrachten dat een kind slachtoffer of dader is van pestgedrag, onderneemt de school actie.

We volgen hierbij duidelijke stappen, zoals weergegeven in de stroomschema's (zie

bijlagen), die aangeven wat leerkrachten, ouders en leerlingen kunnen en moeten doen bij pestgedrag.

Welke afspraken zijn er gemaakt?

- We zorgen samen voor een veilige en respectvolle leeromgeving.
- Leerkrachten signaleren en bespreken pestgedrag actief.
- Leerlingen worden gestimuleerd om elkaar met respect te behandelen en pestgedrag te melden.
- Ouders worden betrokken bij het signaleren en oplossen van pestproblemen.
- De school maakt gebruik van o.a. KIJK!, SCOL en Stoeltjesdans om de sociaal-emotionele ontwikkeling en groepsdynamiek te monitoren.

Wat zijn de consequenties van pestgedrag?

Bij pestgedrag volgen we de stappen op de gedragsladder (zie bijlage). Deze ladder maakt duidelijk welke maatregelen worden genomen bij grensoverschrijdend gedrag. Afhankelijk van de ernst en frequentie kan dit gaan van:

- een waarschuwing of gesprek,
- begeleiding of afspraken vastleggen,
- tot inzet van externe hulp of een officiële maatregel.

Het doel is altijd het herstellen van de veiligheid in de groep en het stoppen van het pestgedrag.

Wie is het aanspreekpunt bij pesten?

Aanspreekpunt op school:

Bij signalen van pesten kunnen leerlingen, ouders en collega's altijd terecht bij de **groepsleerkracht**. Deze is het eerste aanspreekpunt en onderneemt actie volgens het pestprotocol.

Ook kan de **anti-pest coördinator** ingezet worden als aanspreekpunt.

Anti-pest coördinator van kindcentrum Octopus is:

- Cecile Vloet (cecile.vloet@stichtinggoo.nl)

Vertrouwenspersoon:

De school heeft ook twee **vertrouwenspersonen**, welke ook als aanspreekpunt beschikbaar zijn voor leerlingen en ouders. Zij kunnen hier terecht voor vertrouwelijke gesprekken over pestgedrag of ander ongewenst gedrag. De vertrouwenspersoon biedt een luisterend oor, adviseert en begeleidt bij de vervolgstappen.

Vertrouwenspersonen van kindcentrum Octopus zijn:

- Simone Mulders (simone.mulders@stichtinggoo.nl)
- Ilona van der Aa (ilona.oomen@stichtinggoo.nl)

Intern betrokkenen:

- **Groepsleerkrachten:** signaleren, voeren gesprekken en volgen het pestprotocol.
- **Intern begeleider (IB'er):** ondersteunt de leerkracht en coördineert waar nodig de begeleiding.
- **Directie:** wordt betrokken bij ernstige of herhaaldelijke pestproblemen en is verantwoordelijk voor de uiteindelijke aanpak en communicatie met ouders.

Extern betrokkenen:

- Bij hardnekkige of ernstige pestproblematiek kan de school externe hulp inschakelen, zoals een **gedragsspecialist**, het **schoolmaatschappelijk werk** of de **GGD**.
- Ook werkt de school samen met het **Dorpsteam Boekel**. Het dorpsteam kan ondersteuning bieden aan leerlingen en gezinnen op sociaal-emotioneel vlak,

bijvoorbeeld bij pestproblematiek, opvoedvragen of gezinsproblemen. Samen wordt gekeken naar een passende aanpak en begeleiding.

Vertrouwens werk.nl

Externe vertrouwenspersonen binnen GOO.

Iemand waar je altijd bij terecht kunt. Liever een keer vaker bellen dan ergens zelf mee rond blijven lopen.

Marijke Creemers
marijkecreemers@vertrouwenswerk.nl
06 – 2053 7095

Annelies de Waal
Anneliesdewaal@vertrouwenswerk.nl
06 -3364 6887

Roy Ploegmakers
Royploegmakers@vertrouwenswerk.nl
06-4808 8774

Informatie voor ouders bij pesten

Wat zijn signalen dat een kind wordt gepest?

Soms vertelt een kind niet direct dat het gepest wordt. Let als ouder op de volgende signalen:

- Wil niet meer naar school of verzint smoesjes om thuis te blijven
- Ziet er verdrietig of angstig uit na school
- Heeft onverklaarbare lichamelijke klachten (hoofdpijn, buikpijn)
- Slaapt slecht of eet minder
- Raakt spullen kwijt of heeft beschadigde eigendommen
- Zegt plots geen vrienden meer te hebben
- Verandert in gedrag: teruggetrokken, boos of opstandig

Wat kunnen ouders doen?

- Ga in gesprek met je kind, blijf rustig en met open houding (zonder oordeel) luisteren
- Neem signalen serieus, ook als ze nog vaag lijken
- Zoek **samen met je kind** naar oplossingen en bespreek wat je kind nodig heeft
- Neem contact op met de leerkracht: zij kunnen observeren en meedenken
- Blijf samenwerken met school; pesten oplossen vraagt inzet van alle kanten
- Gebruik het **stroomschema voor ouders** (beschikbaar via school) om te weten welke stappen je kunt nemen

Wat zijn signalen dat een kind zelf pest?

Kinderen die zelf pesten laten vaak ander gedrag zien, zoals:

- Snel boos of gefrustreerd raken
- De schuld geven aan anderen
- Stoer gedrag vertonen ten koste van anderen
- Negatief praten over klasgenoten
- Niet goed kunnen omgaan met grenzen of regels
- Veel macht willen uitoefenen binnen de groep

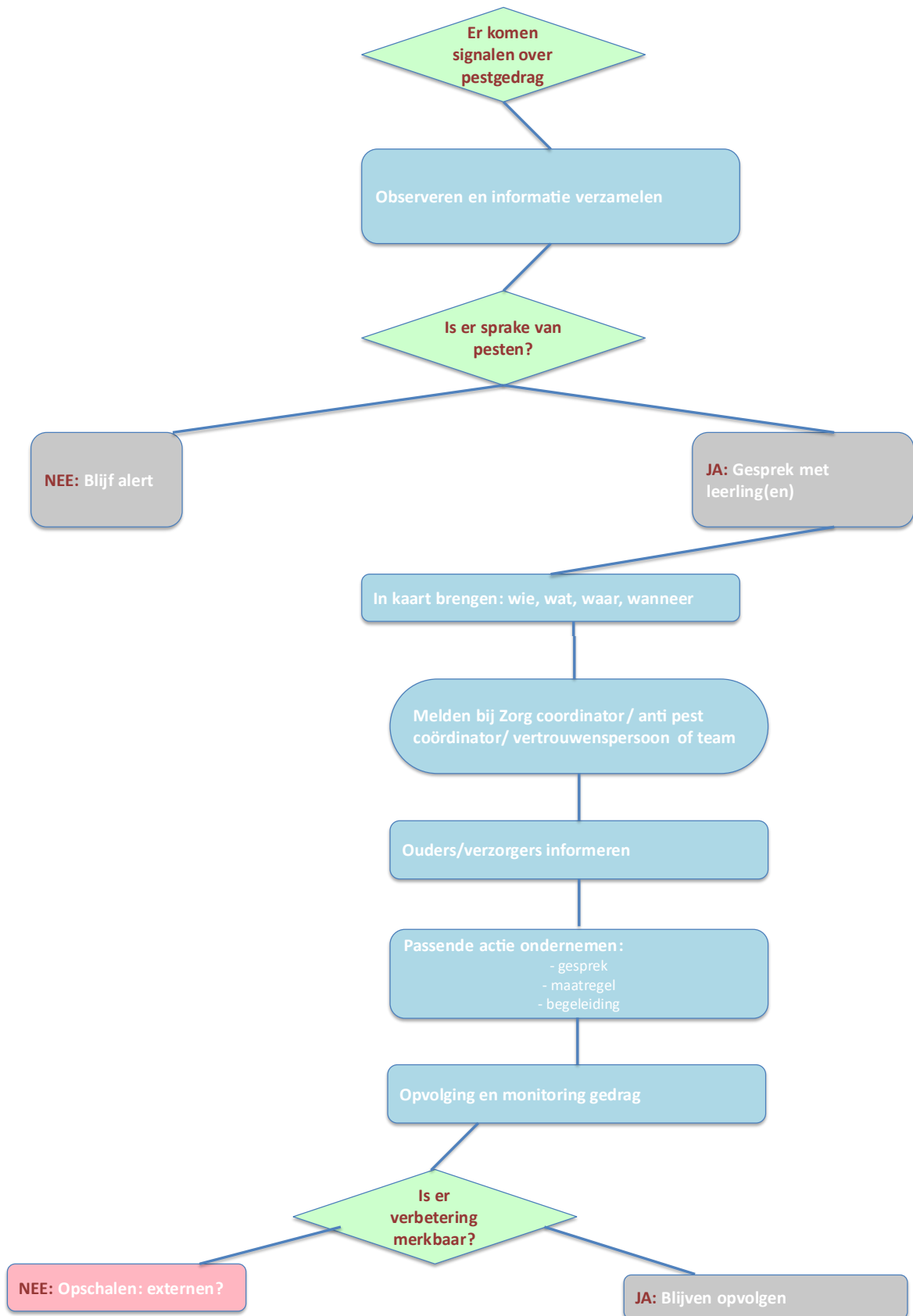
Wat kunnen ouders doen?

- Ga in gesprek met je kind, blijf rustig en met een open houding (zonder oordeel) luisteren
- Keur het gedrag af, niet het kind als persoon
- Probeer te achterhalen waarom je kind pest (frustratie, macht, verveling, groepsdruk, onzekerheid?)
- Bespreek met je kind welke andere opties er zijn voor hem/haar
- Vergroot het inlevingsvermogen bij je kind door bijvoorbeeld te vragen: Hoe zou jij je voelen als....
- Neem contact op met de leerkracht: zij kunnen observeren en meedenken
- Blijf samenwerken met school; pesten oplossen vraagt inzet van alle kanten
- Gebruik het **stroomschema voor ouders** (beschikbaar via school) om te weten welke stappen je kunt nemen

Handige websites voor meer informatie en tips:

- www.omgaanmetpesten.nl – praktische tips, trainingen en advies voor ouders, kinderen en professionals
- www.stichtingpest.nl – informatie voor ouders, kinderen en scholen
- www.pestweb.nl – voor jongeren en ouders, met advies en chatmogelijkheid
- www.oudersenkinderenteam.nl – ondersteuning voor ouders bij opvoedvragen
- www.veiligeschool.nl – over sociale veiligheid en de rol van school
- www.kindertelefoon.nl – kinderen kunnen zelf praten over wat hen bezighoudt
- <https://www.stoppestenu.nl/gratis-lesmaterialen-tegen-pesten-en-online-pesten>

Bijlage 1; stroomschema voor de leerkracht.

Bijlage 2; deel van de gedragsladder/wanneer pesten niet stopt.

<p><i>Leerlinggedrag</i></p>	<p><i>Leerkracht gedrag:</i> Het doel van de leerkracht in alle gevallen is om het juiste gedrag te versterken, ongewenst gedrag aan te pakken, en de leerling te helpen leren van hun fouten, terwijl er altijd ruimte is voor reflectie en verbetering.</p>
<p>● Rood: Onacceptabel gedrag (Hier moeten we aan werken!)</p>	
<p>Pesten – Iemand expres buitensluiten of nare dingen zeggen.</p> <p>Schelden – Grof of kwetsend taalgebruik.</p> <p>Slaan of schoppen – Agressief gedrag naar klasgenoten of spullen.</p> <p>Regels bewust negeren – Niet luisteren naar de leerkracht, expres iets doen wat niet mag.</p> <p>Andere kinderen plagen – Herhaaldelijk (1x is incident) iemand irriteren, bijvoorbeeld door steeds aan iemands spullen te zitten.</p> <p><i>We gaan uit van de volgende stelregel:</i> 1 keer = incident 2 keer = signaal 3 keer = patroon</p>	<p>Direct ingrijpen De leerkracht grijpt onmiddellijk in bij onacceptabel gedrag. Afhankelijk van de situatie kan dit bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het geven van een duidelijke waarschuwing • Het stopzetten van het gedrag met een korte en directe instructie • Het tijdelijk uit de situatie halen van de leerling om de rust te herstellen <p>Veiligheid voorop Wanneer de veiligheid van de leerling zelf of van anderen in gevaar is, is direct ingrijpen noodzakelijk. De leerkracht handelt doortastend en professioneel om de situatie onder controle te krijgen.</p> <p>Fysiek ingrijpen – is niet toegestaan</p> <p>✗ Het vastpakken van een leerling (zoals bij de arm grijpen) is niet toegestaan. Het team hanteert hierbij een duidelijke “hands-off”-benadering, tenzij er sprake is van acute dreiging waarbij de-escalierend fysiek ingrijpen noodzakelijk is en volgens afgesproken schoolbeleid gebeurt.</p> <p>Gesprek over gedrag – Na rood gedrag volgt een gesprek met de leerling over de gevolgen van het gedrag. (5G-model) Dit kan gaan over waarom het gedrag niet acceptabel is en hoe het in de toekomst beter kan.</p> <p>Van belang om het kind mee te laten denken over mogelijke oplossingen en ouders hiervan op de hoogte te stellen.</p> <p>Reflectieopdracht – De leerkracht kan de leerling een reflectieopdracht geven, bijvoorbeeld door te laten schrijven of tekenen over wat er gebeurde en hoe het anders kan.</p> <p>Herstelmaatregelen – Indien nodig, zorgt de leerkracht voor een herstelactie, zoals excuses aanbieden of helpen bij het oplossen van de situatie.</p> <p>Ouders betrekken – Als het rood gedrag herhaaldelijk voorkomt, wordt de leerkracht samen met de ouders betrokken om een gezamenlijke oplossing te vinden.</p>

● **Passende sanctie bij rood gedrag:**

Waarschuwing en gesprek – De leerkracht gaat met het kind in gesprek over het gedrag.

Reflectieopdracht – Het kind schrijft of tekent wat er gebeurde en hoe het anders kon.

Tijdelijke verwijdering – Even apart werken of spelen, zodat de situatie niet verder escaleert.

Herstelactie – Als iemand is gekwetst, moet het kind iets doen om dit goed te maken (bijv. excuses aanbieden of helpen).

Ouders informeren – Bij herhaald rood gedrag worden ouders betrokken om samen een oplossing te zoeken.

● **Donkerrood: grensoverschrijdend gedrag**
(Hier moet direct actie op ingezet worden!)

Stelen – Bewust iets van iemand anders meenemen zonder toestemming.

Fysiek geweld om te intimideren – Een klasgenoot bedreigen, slaan of duwen om macht uit te oefenen.

Seksuele intimidatie – Ongepast gedrag of opmerkingen met een seksuele lading.

Gebruik van alcohol, tabak, drugs – Het gebruik of meenemen van verboden middelen op school.

Spelen met vuur of brandstichting – Gevaarlijk gedrag met vuur, lucifers of aanstekers.

Bezit van (steek)wapens – Wapens meenemen naar school of dreigen met gevaarlijke voorwerpen.

Vandalisme – Bewust schoolspullen of eigendommen van anderen beschadigen.

Blijf kalm en grijp direct in

Verwijder de leerling en waarborg veiligheid; wat vinden we als team hierbij passen? Kunnen we elkaar steunen door afspraken te maken met duo groep zodat er een achterwacht is in geval van calamiteiten?

Observeer en verzamel objectieve informatie

Meld bij de directie en informeer ouders

Neem passende maatregelen en bied begeleiding in samenspraak met directie.

Zorg voor nazorg en preventie

Door op deze manier te handelen, creëert de leerkracht een **veilige en voorspelbare omgeving** waarin duidelijk is dat grensoverschrijdend gedrag **niet wordt getolereerd**.

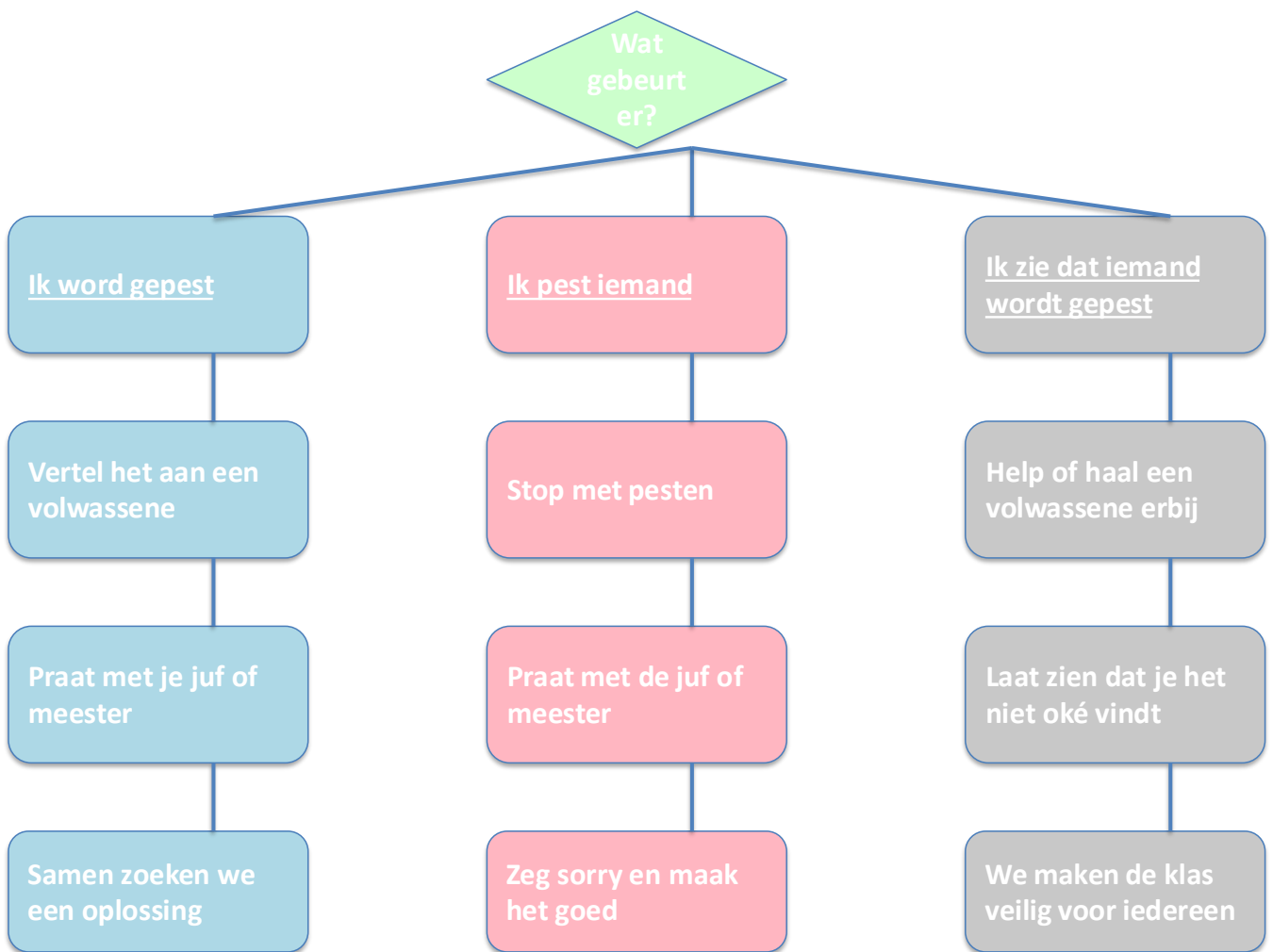
● **Mogelijke sancties en vervolgstappen**

Schorsing of verwijdering – Bij ernstig gedrag kan een tijdelijke schorsing of definitieve verwijdering nodig zijn. Wat zijn de wettelijke kaders waar we ons aan te houden hebben? Is er een protocol aanwezig op school?

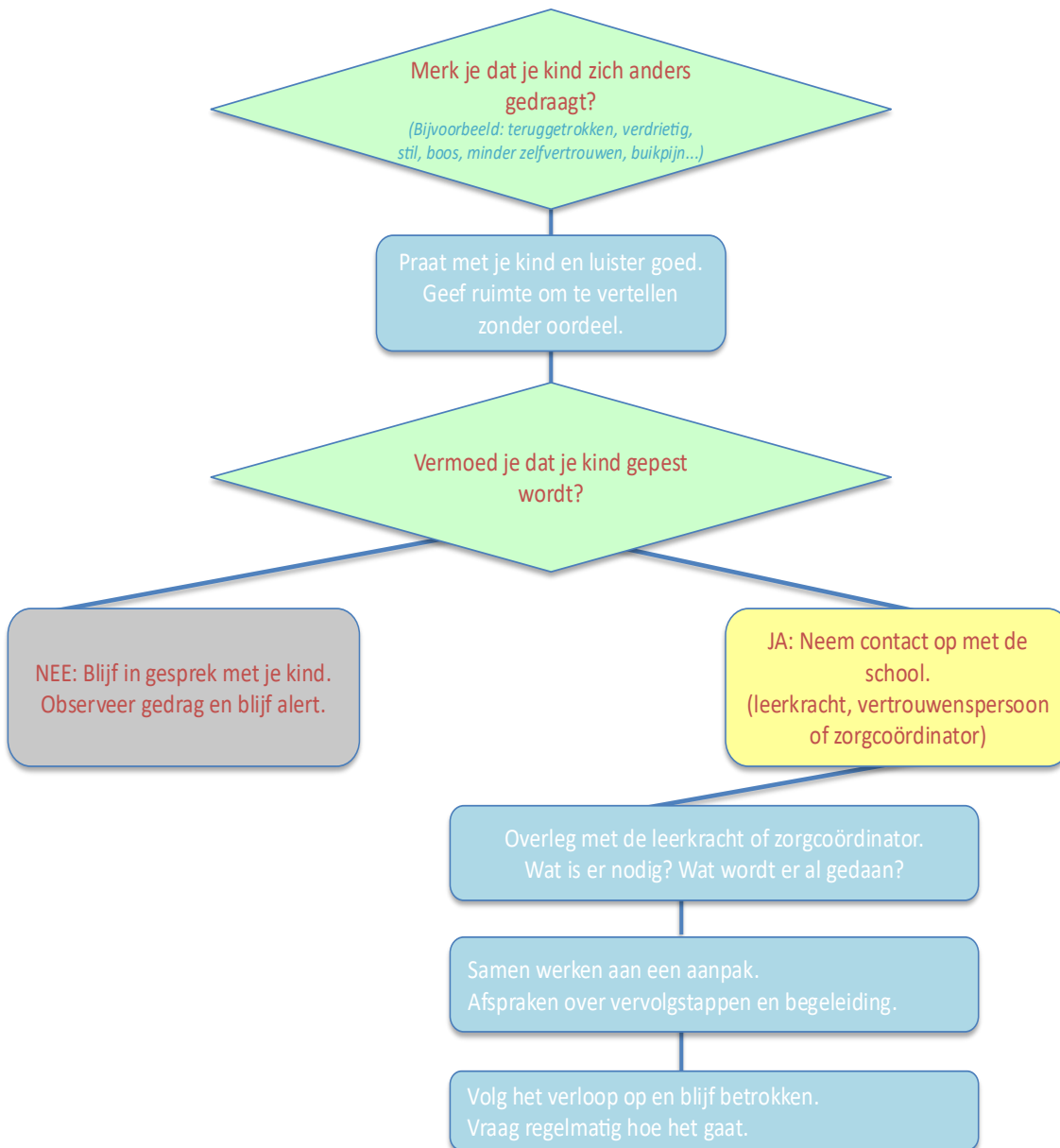
Melding bij externe instanties – Bij gevaarlijk gedrag zoals vuur, wapens of ernstige agressie kan de politie of jeugdzorg worden ingeschakeld. Naam van onze wijkagent kan hier genoemd worden.

Herstelplan en begeleiding – De leerling krijgt een plan om te werken aan gedragsverandering, zoals een contract, begeleiding of gesprekken met een mentor.

Bijlage 3; stroomschema voor het kind.

Bijlage 4; stroomschema voor de ouders

Bijlage 5:

Achtergrondinformatie: Gesprek met de gepeste leerling

Een goed gesprek met een gepeste leerling is essentieel om het probleem serieus te nemen, vertrouwen op te bouwen en tot een passende aanpak te komen. Hierbij is veiligheid, rust en aandacht voor het kind het belangrijkste.

Doel van het gesprek:

- In kaart brengen wat er precies gebeurt
- Gevoelens van het kind erkennen
- Vertrouwen geven: er wordt iets aan gedaan
- Samen zoeken naar oplossingen en gewenste ondersteuning

Belangrijke uitgangspunten:

- Start met het geven van een compliment aan het kind en waardering voor de melding.
- **Neem de leerling serieus.** Ook als het pesten subtiel lijkt, is het effect op het kind vaak groot.
- **Creëer veiligheid.** Zorg voor een rustige setting, zonder druk van klasgenoten.
- **Luister actief.** Geef ruimte aan emoties. Laat het kind merken dat het goed is dat hij/zij dit deelt.
- **Vraag door, maar voorzichtig.** Bijvoorbeeld: “Wat gebeurt er precies?” – “Wie zijn erbij betrokken?” – “Hoe voel jij je erbij?” – “Wanneer begon het?”
- **Vermijd schuldgevoelens.** Zeg duidelijk dat pesten nooit de fout is van het slachtoffer.
- **Beloof geen dingen die je niet kunt waarmaken.** Zeg liever: “Ik ga er alles aan doen om dit goed aan te pakken.”
- **Bied perspectief.** Leg uit welke stappen volgen en dat de leerling hierbij ondersteund wordt. Betrek eventueel de ouders.

Nazorg en vervolg:

- Plan vervolgspraken in om te monitoren hoe het gaat.
- Zorg voor goede rapportage in ESIS.
- Bied steun binnen de klas (bijv. door groepsactiviteiten of extra toezicht).
- Zorg voor goede communicatie met ouders en collega's die betrokken zijn.

Let op signalen van langdurige impact:

Wanneer een kind erg angstig blijft of zich terugtrekt, kan ondersteuning van de intern begeleider, schoolmaatschappelijk werk of het Dorpsteam Boekel nodig zijn.

Bijlage 6:

Mogelijke vragen die gesteld kunnen worden tijdens het gesprek met de gepeste leerling

Hier is een lijst met mogelijke vragen die je kunt stellen tijdens een gesprek met een gepeste leerling. Het doel is om een open en veilige sfeer te creëren, zodat de leerling zich gehoord en begrepen voelt:

Vragen voor het gesprek met de gepeste leerling

Algemene vragen over de situatie:

- Wat is er precies gebeurd?
- Kun je me vertellen wat je hebt meegemaakt?
- Wanneer begon het pesten?
- Wie zijn er bij betrokken?
- Waar gebeurt het pesten meestal (in de klas, op het schoolplein, onderweg naar school)?
- Wat zeggen ze of doen ze tegen je?
- Hoe lang duurt het pesten al?
- Wat gebeurt er als je iets probeert te zeggen of te doen?

Gevoelens en impact:

- Hoe voel jij je als dit gebeurt?
- Hoe voel je je na school, als je eraan terugdenkt?
- Heb je je de laatste tijd anders gevoeld, bijvoorbeeld verdrietig, bang of eenzaam?
- Hoe beïnvloedt het pesten je schoolwerk of je zin om naar school te gaan?

Reacties en copingstrategieën:

- Wat doe je als het pesten gebeurt?
- Heb je geprobeerd het aan iemand te vertellen? Zo ja, aan wie en wat gebeurde er toen?
- Hoe zou je willen dat anderen je helpen of ondersteunen?
- Wat denk je dat het zou helpen om het pesten te stoppen?

Oplossingsgerichte vragen:

- Wat zou je graag willen dat er verandert op school?
- Wie denk je dat je zou kunnen helpen in deze situatie?
- Heb je ideeën over wat jij zelf kunt doen om je beter te voelen?
- Wat zou jij willen dat anderen in de klas doen om jou te steunen?
- Zijn er dingen die je nu kunt doen om je beter te voelen of meer ondersteund te worden?

Vervolg en geruststelling:

- Wat zou je fijn vinden als ik of de school voor jou kan doen?
- Kun je vertrouwen op wat er nu gaat gebeuren?
- Zal ik je op de hoogte houden van wat we gaan doen?

Belangrijke tips voor het gesprek:

- Zorg ervoor dat je geduldig en empathisch luistert.
- Bevestig de gevoelens van de leerling en vermijd oordelen.
- Zorg ervoor dat de leerling zich op zijn/haar gemak voelt om alles te delen.
- Bied aan om samen met de leerling te kijken naar oplossingen, maar leg de verantwoordelijkheid voor verandering niet volledig bij het kind.

Met deze vragen kun je het gesprek gestructureerd voeren en tegelijkertijd het vertrouwen van de leerling winnen.

Bijlage 7:

Achtergrondinformatie en mogelijke vragen: Gesprek met de pester

Een gesprek met de leerling die pestgedrag vertoont is essentieel om het gedrag aan te pakken, de leerling bewust te maken van de gevolgen en een verandering in gedrag te stimuleren. Dit gesprek moet zorgvuldig en met een rustige benadering worden gevoerd, waarbij het doel is om zowel inzicht als verantwoordelijkheid te creëren bij de pester.

Doelen van het gesprek:

- **Het inlevingsvermogen van de pester vergroten:** Zorg ervoor dat de pester begrijpt hoe zijn/haar gedrag anderen beïnvloedt.
- **Verantwoordelijkheid nemen:** De pester erkent dat zijn/haar gedrag onacceptabel is en gevolgen heeft voor de ander.
- **Oplossingen zoeken:** Help de leerling na te denken over manieren om het gedrag te veranderen en verantwoordelijkheid te nemen voor zijn/haar acties.
- **Herstelgericht werken:** Het doel is niet alleen straffen, maar ook herstel van de schade die aangericht is, zowel voor het slachtoffer als voor de pester zelf.

Belangrijke uitgangspunten voor het gesprek:

- **Blijf kalm en neutraal.** Het is belangrijk om niet boos of geïrriteerd over te komen, maar het gesprek rustig en serieus te voeren.
- **Wees concreet en specifiek.** Vertel de pester precies welk gedrag je hebt opgemerkt en waarom dat onacceptabel is. Keur het gedrag af, maar niet de persoon.
- **Creëer een veilige sfeer.** De leerling moet zich niet aangevallen voelen, maar wel duidelijk maken dat zijn/haar gedrag niet getolereerd wordt.
- **Focus op de gevolgen.** Maak duidelijk dat het pestgedrag andere kinderen pijn doet en de sfeer in de groep negatief beïnvloedt.
- **Leg de verantwoordelijkheid bij de pester.** Het is belangrijk dat de leerling begrijpt dat hij/zij het gedrag kan veranderen.
- **Betrek mogelijke oplossingen.** Vraag de pester na te denken over wat hij/zij kan doen om het gedrag te stoppen en goed te maken.

Mogelijke vragen voor het gesprek:

- Start met waarding voor het komen naar het gesprek.
- Geef uitleg over de reden van het gesprek (melding van pestgedrag.--> 'Ik heb gehoord van.... dat je... of 'Ik heb gezien dat...')
- Wat gebeurde er precies?
- Hoe denk je dat het kind zich voelde toen je dat deed?
- Wat vind jij van het gedrag dat je vertoonde?
- Wat zou je anders kunnen doen in zo'n situatie?
- Waarom denk je dat je dit gedrag vertoonde?
- Kun je begrijpen dat dit niet geaccepteerd wordt?
- Wat kunnen we samen doen om te zorgen dat dit niet meer gebeurt?

Nazorg en vervolg:

- **Maak duidelijke afspraken en rapporteer deze in ESIS:** Zorg ervoor dat de leerling begrijpt wat de verwachtingen zijn en welke consequenties er zijn bij herhaald gedrag.
- **Herstelgericht werken:** Als het mogelijk is, laat de pester het gedrag herstellen (bijvoorbeeld door excuses aan te bieden aan het slachtoffer of door samen te werken aan een positieve oplossing).
- **Monitoren van het gedrag:** Houd de situatie goed in de gaten en spreek opnieuw af als het gedrag zich herhaalt.

- **Betrek ouders:** Houd ouders van de pester op de hoogte van het gesprek en de vervolgstappen. Dit kan de effectiviteit van het gesprek en de verandering vergroten.

Let op:

- Het is belangrijk om de pester te blijven ondersteunen bij het ontwikkelen van sociaal-emotionele vaardigheden. Soms pest een kind uit onzekerheid, frustratie of om eigen gevoelens van machteloosheid te maskeren.
- Zorg ervoor dat het gesprek niet de indruk wekt dat de pester 'de schuldige' is, maar dat het gedrag wordt aangepakt met het oog op verbetering.

Met deze achtergrondinformatie kun je een effectief en constructief gesprek voeren met de pester, dat gericht is op gedragsverandering en herstel. Het doel is altijd om het pesten te stoppen, de groep als geheel te versterken en de pester nieuwe sociale vaardigheden aan te leren.

Bijlage 8:

Achtergrondinformatie voor het gesprek tussen leerkracht en ouders van de pester of de gepeste.

Het voeren van een gesprek tussen de leerkracht en de ouders van de pester of de gepeste is een belangrijk onderdeel van de aanpak van pesten. Dit gesprek zorgt voor open communicatie, betrokkenheid van ouders bij de oplossing en het creëren van een gezamenlijke aanpak. Het gesprek moet met zorg en empathie worden gevoerd, met als doel om een constructieve oplossing te vinden die in het belang is van het kind, zowel de pester als het slachtoffer.

Gesprek met de ouders van de gepeste leerling

Doelen van het gesprek:

- Informatie delen: Ouders van de gepeste leerling moeten goed geïnformeerd worden over wat er gebeurt, hoe de school het probleem aanpakt en welke stappen er ondernomen worden.
 - Betrokkenheid van ouders vergroten: Ouders moeten zich ondersteund voelen en begrijpen welke rol zij kunnen spelen in het proces van het stoppen van het pesten.
 - Samenwerking: Er moet een gezamenlijke aanpak komen tussen school en ouders, waarbij beiden actief bijdragen aan het creëren van een veilige leeromgeving voor het kind.
 - Begrip tonen: De leerkracht moet luisteren naar de zorgen van de ouders en samen met hen zoeken naar oplossingen.
-

Vragen die gesteld kunnen worden:

- Kun je meer vertellen over de ervaringen van je kind thuis? (Bijvoorbeeld: merkt u veranderingen in gedrag of emoties?)
 - Hoe denkt je kind zelf over wat er gebeurt?
 - Hoe kunnen we samen zorgen voor een betere situatie voor je kind?
 - Zijn er specifieke zaken die je als ouder zou willen zien veranderen op school?
 - Welke steun heeft je kind thuis nodig om zich sterker te voelen?
 - Welke signalen kunnen we van thuis ontvangen die ons helpen het proces te monitoren?
-

Afspraken en vervolg:

- Afspraken over communicatie: Zorg ervoor dat er heldere afspraken zijn over hoe de communicatie tussen school en ouders verder zal verlopen.
 - Concrete stappen: Bespreek de vervolgstappen en houd ouders op de hoogte van de voortgang, inclusief eventuele veranderingen in de situatie.
 - Nazorg: Stel voor om het gedrag en de situatie na een bepaalde tijd opnieuw te evalueren.
-

Gesprek met de ouders van de pester

Doelen van het gesprek:

- Bewustwording creëren: Ouders moeten zich bewust worden van het pestgedrag van hun kind en de impact ervan op het slachtoffer en de groep.
 - Samenwerking: De school en ouders moeten samenwerken om het gedrag van de pester te veranderen. Het is belangrijk dat ouders begrijpen wat hun rol is in het proces.
 - Ondersteuning bieden: Ouders kunnen ook helpen bij het begeleiden van hun kind bij het aanleren van sociaal-emotionele vaardigheden en het verbeteren van het gedrag.
 - Oplossingen zoeken: Er moeten concrete stappen worden genomen om het pestgedrag te stoppen en de leerling te ondersteunen in het ontwikkelen van positiever gedrag.
-

Vragen die gesteld kunnen worden:

- Wat is de thuissituatie van je kind? Zijn er dingen die we moeten weten die invloed kunnen hebben op zijn/haar gedrag op school?
 - Is er bij je kind thuis iets veranderd of gebeurd wat invloed zou kunnen hebben op zijn/haar gedrag?
 - Hoe denk je dat we als school en ouders samen kunnen werken om dit gedrag te veranderen?
 - Wat weet je kind van de gevolgen van zijn/haar gedrag voor de ander?
 - Hoe zou je willen dat we je kind verder ondersteunen bij het verbeteren van zijn/haar gedrag?
 - Welke afspraken kunnen we maken over het monitoren van het gedrag van je kind?
-

Afspraken en vervolg:

- Gedragsplan: Maak concrete afspraken over wat er van het kind verwacht wordt en welke acties ouders kunnen ondernemen om het gedrag te veranderen.
 - Oudergesprek op school: Stel voor om in de toekomst een vervolggesprek te plannen om de voortgang te bespreken.
 - Positieve reinforcement: Bespreek manieren om gewenst gedrag te versterken, zowel op school als thuis, en hoe ouders hierbij kunnen helpen.
-

Algemene tips voor het gesprek:

- Neutraliteit en empathie: Het is essentieel om een neutrale en empathische houding aan te nemen. Dit creëert ruimte voor een open gesprek en voorkomt dat ouders zich aangevallen voelen.
 - Concrete en duidelijke communicatie: Wees helder over het probleem en de vervolgstappen. Vermijd vage bewoordingen en geef concrete voorbeelden van het pestgedrag en de gevolgen daarvan.
 - Vertrouwelijkheid waarborgen: Zorg ervoor dat het gesprek vertrouwelijk wordt gevoerd. Ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat hun zorgen serieus worden genomen.
 - Focussen op oplossingen: Het gesprek moet gericht zijn op het vinden van oplossingen en het creëren van een veilige omgeving voor zowel het gepeste kind als de pester.
-

Door open en constructieve gesprekken met de ouders van zowel de pester als het slachtoffer te voeren, creëer je een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het welzijn van

het kind en de groep als geheel. Het doel is altijd om het pestgedrag te stoppen en een veilige en ondersteunende leeromgeving te bieden voor alle leerlingen.

Bijlage 9

GESPREKSFORMULIER MET GEMAAKTE AFSPRAKEN BIJ PESTINCIDENT

Datum incident	
Betrokkenen	
Gepeste kind(eren)	
Pester(s)	
Leerkrachten	
Ouders	
Verslag van het pestincident	
Verslag van het gesprek met gepeste kind	
Verslag van het gesprek met pester	
Verslag van het gesprek samen	
Verslag van het gesprek met ouders, leerkracht en antipestcoördinator	
Gemaakte afspraken	